

ΤΑΞΗ: Β'

ΜΑΘΗΜΑ: ΕΚΦΡΑΣΗ-ΕΚΘΕΣΗ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 19/6/2012

ΚΕΙΜΕΝΟ

(το κείμενο γράφτηκε από τον Αλμπέρ Καμί για την εφημερίδα *Le Soir Republicain* στην πατρίδα του, το Αλγέρι, όπου εργαζόταν ως αρχισυντάκτης κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, αλλά λογοκρίθηκε από τις αποικιοκρατικές αρχές και απαγορεύτηκε η δημοσίευσή του.)

Είναι δύσκολο να θίξει κανείς σήμερα το ζήτημα της ελευθερίας του Τύπου χωρίς να καταγγεληθεί για παραλογισμό. Ωστόσο, η ελευθερία του Τύπου είναι ένα από τα πρόσωπα της ελευθερίας και η επιμονή μας να την υπερασπιζόμαστε θα γίνει κατανοητή, αν θελήσουμε να αναγνωρίσουμε πως δεν υπάρχει άλλος τρόπος να κερδηθεί πραγματικά ο πόλεμος.

Ένας από τους καλούς κανόνες μιας φιλοσοφίας, άξιας του ονόματός της, είναι να μην αναλώνεται¹ ποτέ σε μάταιους κλαυθμούς² απέναντι σε μια κατάσταση που δεν μπορεί πια να αποφευχθεί. Το ερώτημα στη Γαλλία δεν είναι πλέον σήμερα πώς μπορεί να διαφυλαχθούν οι ελευθερίες του Τύπου. Είναι πώς, απέναντι στην καταστολή³ αυτών των ελευθεριών, μπορεί να παραμείνει ελεύθερος ένας δημοσιογράφος. Τα μέσα είναι τέσσερα: διαύγεια⁴, άρνηση, ειρωνεία και επιμονή.

Η διαύγεια προϋποθέτει την αντίσταση στο δέλεαρ⁵ του μίσους και την κουλτούρα του μοιραίου. Στον κόσμο που γνωρίζουμε είναι βέβαιο ότι τα πάντα μπορεί να αποφευχθούν. Ο ίδιος ο πόλεμος, που είναι ένα ανθρώπινο φαινόμενο, μπορεί ανά πάσα στιγμή να αποφευχθεί ή να σταματήσει με ανθρώπινα μέσα. Αρκεί να γνωρίζει κανείς την ιστορία των τελευταίων ετών της ευρωπαϊκής πολιτικής, για να έχει τη βεβαιότητα πως ο πόλεμος, ο όποιος πόλεμος, έχει προφανή αίτια. Αυτή η καθαρή ματιά στα πράγματα αποκλείει το τυφλό μίσος και την απελπισία. Ένας ελεύθερος δημοσιογράφος δεν απελπίζεται και **παλεύει** για αυτό που πιστεύει αληθινό σαν οι ενέργειές του να μπορούσαν να επηρεάσουν την εξέλιξη των γεγονότων. Δεν δημοσιεύει τίποτε που μπορεί να υποδαυλίσει⁶ το μίσος ή να αναμοχλεύσει⁷ την απελπισία.

Απέναντι στο διογκούμενο κύμα ανοησίας είναι, επίσης, απαραίτητο να αντιτάξουμε κάποιες αρνήσεις. Όλοι οι περιορισμοί του κόσμου δεν μπορούν να κάνουν ένα καθαρό πνεύμα να γίνει ανέντιμο. Με τις λιγοστές γνώσεις που διαθέτουμε για τον μηχανισμό της πληροφόρησης, είναι εύκολο να διασφαλίσουμε την αυθεντικότητα μιας είδησης. Ένας ελεύθερος δημοσιογράφος, το 1939, πρέπει να αφιερώνει σε αυτό όλη την προσοχή του. Διότι, αν δεν μπορεί να πει όλα όσα πιστεύει, μπορεί να μην πει αυτό που δεν πιστεύει ή που θεωρεί αναληθές. Μια ελεύθερη εφημερίδα κρίνεται εξίσου από αυτά που λέει και από αυτά που δεν λέει. Αυτή η αρνητική ελευθερία είναι, μακράν, η πιο σημαντική όλων, διότι προετοιμάζει την έλευση της αληθινής ελευθερίας. Κατά συνέπεια, μια ανεξάρτητη εφημερίδα παραθέτει την πηγή των πληροφοριών της, βοηθά το κοινό να τις αξιολογήσει, απορρίπτει την προπαγάνδα, απαλείφει⁸ τα υβρεολόγια, πραΰνει με σχόλια την ομοιομορφία των πληροφοριών και, με δυο λόγια, υπηρετεί την αλήθεια στο ανθρώπινο μέτρο των δυνάμεών της.

¹ ξοδεύεται, φθείρεται

² θρήνος

³ περιορισμός, μείωση

⁴ σαφήνεια, καθαρότητα

⁵ θέλητρο, δόλωμα

⁶ ενισχύω εντέχνως πάθη, μίση ή ανατρεπτικές καταστάσεις.

⁷ ανακινώ, φέρνω στην επικαιρότητα, οξύνω πάλι μια παλαιά και συνήθως ξεχασμένη κατάσταση

⁸ εξαλείφει, διαγράφει

Και φτάνουμε έτσι στην ειρωνεία. Μπορεί κανείς να δεχθεί, θεωρητικά, πως ένα πνεύμα που θέλει και που αρέσκεται να επιβάλει δια της βίας τη θέλησή του είναι αδιαπέραστο στην ειρωνεία. Δεν βλέπουμε τον Χίτλερ, για να χρησιμοποιήσουμε ένα παράδειγμα ανάμεσα σε άλλα, να χρησιμοποιεί τη σωκρατική ειρωνεία. Η ειρωνεία παραμένει, λοιπόν, ένα άνευ προηγουμένου όπλο εναντίον των υπερβολικά ισχυρών. Συμπληρώνει την άρνηση υπό την έννοια ότι επιτρέπει όχι απλώς να απορρίπτουμε το ψευδές, αλλά να λέμε συχνά το αληθές. Ένας ελεύθερος δημοσιογράφος, το 1939, δεν συντηρεί πολλές ψευδαισθήσεις για την ευφυΐα αυτών που τον καταπιέζουν. Είναι απαισιόδοξος όσον αφορά τον άνθρωπο. Μια αλήθεια που διατυπώνεται σε δογματικό τόνο εννέα φορές στις δέκα λογοκρίνεται. Η ίδια αλήθεια ειπωμένη ευχάριστα δεν λογοκρίνεται παρά πέντε φορές στις δέκα. Ένας ελεύθερος δημοσιογράφος λοιπόν, το 1939, είναι απαραίτητα ειρωνικός, αν και συχνά παρά τη θέλησή του. Η αλήθεια και η ελευθερία είναι απαιτητικές ερωμένες, καθώς έχουν λίγους εραστές.

Είναι προφανές πως αυτή η πνευματική στάση δεν μπορεί να συντηρηθεί αποτελεσματικά χωρίς ένα ελάχιστο επιμονής. Πολλά εμπόδια τίθενται στην ελευθερία της έκφρασης. Δεν είναι τα πιο σοβαρά που μπορούν να αποθαρρύνουν ένα πνεύμα, γιατί οι απειλές, οι παύσεις, οι διώξεις έχουν γενικά στη Γαλλία το αντίθετο από το ποθούμενο αποτέλεσμα. Πρέπει, όμως, να παραδεχθούμε πως υπάρχουν εμπόδια που αποθαρρύνουν: η **σταθερή** ανοησία, η οργανωμένη νωθρότητα, η επιθετική βλακεία, και αυτά είναι μόνο μερικά. Να, το μεγάλο εμπόδιο επί του οποίου πρέπει να θριαμβεύσουμε. Η επιμονή είναι εδώ **θεμελιώδης** αρετή. Με τρόπο παράδοξο αλλά **προφανή**, τίθεται στην υπηρεσία της αντικειμενικότητας και της ανοχής.

Ιδού, λοιπόν, ένα σύνολο κανόνων για τη διατήρηση της ελευθερίας ακόμα και στους κόλπους της δουλείας. Και μετά; Θα ρωτήσει κάποιος. Μετά; Ας μη βιαζόμαστε. Αν κάθε Γάλλος θελήσει να προστατεύσει στη σφαίρα του ό,τι θεωρεί αληθές και δίκαιο, αν θελήσει να βοηθήσει με τον αδύναμο τρόπο του στην περιφρούρηση της ελευθερίας, να αντισταθεί στην εγκατάλειψη και να κάνει γνωστή τη βούλησή του, τότε και μόνο τότε αυτός ο πόλεμος θα κερδηθεί, με την ουσιαστική έννοια της λέξης. Η αρετή του ανθρώπου είναι να αντέξει απέναντι σε ό,τι τον ακυρώνει.

Almbert Camus, *Le Soir Republicain* (25 Νοεμβρίου 1939)

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις. **Μονάδες 25**

B.1. α) Να διατυπώσετε έναν τίτλο με σχόλιο για το κείμενο που σας δόθηκε. **Μονάδες 2**

β) Αφού διαβάσετε προσεκτικά το κείμενο που σας δόθηκε, να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν με την ένδειξη "Σωστό" ή "Λάθος".

Ο Αλμπέρ Καμύ πιστεύει ότι:

α) στη Γαλλία του 1939 ο Τύπος λειτουργεί χωρίς παρεμβάσεις.

β) ο ελεύθερος δημοσιογράφος αδυνατεί να εξασφαλίσει την εγκυρότητα της είδησης εξαιτίας των πολλών περιορισμών που υφίσταται.

γ) αρνητική ελευθερία του Τύπου σημαίνει να αποφεύγει να διατυπώνει απόψεις που δεν πιστεύει.

Μονάδες 3

B.2. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: **παλεύει, προφανή, θεμελιώδης, έλευση** **Μονάδες 4**

B.3. α) Να επισημάνετε τη δομή της 3^{ης} παραγράφου **(2 μονάδες)** και β) να εντοπίσετε και να γράψετε τον τρόπο ανάπτυξής της, αιτιολογώντας την απάντησή σας **(3 μονάδες)**.

B.4. «Απέναντι στο διογκούμενο κύμα ανοησίας είναι, επίσης, απαραίτητο να αντιτάξουμε κάποιες αρνήσεις.»

α) Ποιο είδος σύνταξης (ενεργητική ή παθητική) προτιμάει ο συντάκτης και γιατί;

β) Να ξαναγράψετε την πρόταση, μετατρέποντάς την στο αντίθετο είδος σύνταξης.

Μονάδες 3

B.5. "Η αρετή του ανθρώπου είναι να αντέξει απέναντι σε ό,τι τον ακυρώνει".

Να αναπτύξετε την παραπάνω φράση σε μια παράγραφο (80-100 λέξεις)

Μονάδες 8

Γ. Να υποθέσετε ότι γράφετε ένα δικό σας άρθρο (500-600 λέξεις) για το περιοδικό του σχολείου σας, στο οποίο α) διατυπώνετε τις παρατηρήσεις σας για την κατάσταση που επικρατεί στη δημοσιογραφία στη σημερινή εποχή και β) εκφράζετε και τις δικές σας προτάσεις για τη σωστότερη λειτουργία της.

Μονάδες 50